

Проблемът е един!

През юни тази година по-любопитните туристи, пътуващи в посока Несебър, Св. Влас, Обзор, се заглеждаха в странната картина на горите край пътищата - посърнали и обезлистени дърветата на големи площи. И докато за тях това бе просто неестетична гледка, догълбана от нагъсто прелитащи дори по курортните комплекси пеперуди, за специалистите е сериозен проблем. И той не може да се разделя на две!

Обезлистването на горите от гъсеницата на пеперудата гъботворка (*Lymantria dispar* L.), е един от най-сериозните, екологични, икономически и социални проблеми в горите и парковете не само за региона на Несебър, а и за цялата страна, Европа, САЩ. За района на община Несебър проблемът възниква през последните две години, като Държавното ловно стопанство в Несебър от няколко години поставя в горските масиви феромоновите уловки за установяване на евентуално нападение от гъботворка. През 2009 г. все още няма уловени мъжки пеперуди, което не дава на специалистите основание да очакват сериозно нападение, а и яйцекупчинки по стъблата на дърветата се констатира рядко. През юли 2010 г. горският надзирател в ДАС Вълчо Стоянов констатира за първи път имаго и увеличение на яйцекупчинките на гъботворката и подава сигнален лист за това до ръководството на стопанството. Съгласно действащата нормативна база за опазване на горите от болести и насекомни вредители в законоустановения тридесетдневен срок лесовъдът инж. Георги Коршутков прави теренна проверка на сигнала и установява, че плътността на популацията на вредителя е от 2 до 7-8 яйцекупчинки на дърво, а заселената площ е 370 дка и предписва биологична или химична борба с вредителя.

През пролетта и лятото на 2010 г. природните условия са изключително благоприятни за развитието на популацията на гъботворката и в началото на юни в писмото до РДГ - Бургас, инж. Иван Степанов - директор на ДАС „Несебър“, сигнализира, че в ДГФ силно са нападнати от гъботворката 1700 дка, средно - 1150 дка, слабо - 1260 дка, в общинския горски фонд силно засегнатите са 3400 дка и средно - 2600 декара. Приложен е снимковият и картният материал.

Въз основа на това писмо и проведените лесопатологични обследвания под методичното ръководство и контрола на Лесозащитната станция във Варна е изготвена прогнозата за очакваното обезлистване в силна степен от гъботворката на широколистни насаждения, която се утвърждава съгласно тогава действащите Закон за горите, Правилник за неговото прилагане и Наредба № 56. На основание на законовите разпоредби Станцията дава предписания и на ДАС „Несебър“, и на Общинското предприятие „Управление на общински гори, селско и горско стопанство“ - Несебър (УОГСГС). Съгласно сега действащия Закон за горите: **чл. 133. (1) Защитата на горските територии от болести и вредители и други повреди се организира и осъществява от собствениците, съответно от лицата, на които територията е предоставена за управление, за тяхна сметка.**

На базата на утвърдената прогноза на 11.03.2011 г. Изпълнителната агенция по горите издава заповед (входирана в ДАС на 14.03.2011 г.) към директора на ДАС „Несебър“ инж. Иван Степанов, която предписва да се извършат необходимите действия за организиране и провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка за ултрамалообемно авиационно третиране на

гори с растителнозащитни препарати и всички останали законосъобразни действия по Наредба № 56 за защита на горите от вредители, болести и други повреди. Определената с прогнозата на ЛЗС - Варна, площ, в която трябва да се проведе авиоборбата, за ДАС „Несебър“ е 26 447 декара.

Във връзка с утвърдената от Изпълнителната агенция по горите прогноза на Лесозащитната станция, в която се посочва, че в общинския горски фонд на Община Несебър силно са нападнати 62 252 дка, ДАС „Несебър“ съгласно закона изпраща уведомително писмо до Община Несебър. От своя страна и директорът на ЛЗС - Варна, инж. Мария Кирилова изпраща писмо до кмета на Община Несебър Николай Димитров, с което го запознава с проблема и посочва необходимите действия съгласно разпоредбите на закона (**чл. 133 (1)**). Имайки предвид непознаването на възникналия проблем и евентуалното му подценяване, инж. Кирилова предлага да направи и презентация в Общината пред общинските съветници и населението, за да може подробно да обясни сериозността на очакваното бедствие. Но предложението ѝ не дочаква отговор.

За разлика от общината на 10, 13 и 16 май ДАС „Несебър“, след проведена процедура за обществена поръчка, с помощта на вертолет „Robinson F 44“ третира 26 447 дка (цялата засегната от гъботворката площ) с биологични растителнозащитни продукти „Трейсър“ и „Димилин“ в държавния горски фонд. Услугата излиза 58 653 лв., което прави не повече от 2.2 лв. на декара (само за сравнение ще посочим, че същите вертолети, извършвайки 10-минутно туристическо прелитане над курорта, вземат такса от 45 евро). Ефектът след напърскването е изключително добър, прирастът е спасен, гарантирано е и производството на не по-малко от 10-12 хиляди т кислород и са погълнати около 13-15 хиляди т въглероден двуокис.

В същото време горските масиви, собственост на Община Несебър - в Свети Влас, Обзор и селата Емона и Баня, са тотално обезлистени, а техните средообразуващи и климаторегулиращи функции са сведени до минимум. През активния курортен месец юни те наистина „вселяват скръб и жалост“ в сърцата на местните жители и летовниците.

В началото на юли става ясно, че вредителят навлиза и в горите на Поморийската община. Във връзка с подадените сигнали на 5 юли специална комисия от 9 души, съставена от представители на държавната горска служба, двама представители на Община Несебър и началника на УОГСГС инж. Димитър Керчев, извършва проверка на състоянието на горските територии - собственост на Общината. Констатациите от протокола накратко се свеждат до: ДАС „Несебър“ Е ИЗПЪЛНИЛО разпоредбите на Заповед № 332 от 11.03.2011 г. на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите и обезлистване в територии на стопанството не е допуснато. Община Несебър НЕ Е ИЗПЪЛНИЛА предписанията на ЛЗС - Варна, по писмо от 14.03.2011 г., входирано под № Н1 - 1534 на 15 март 2011 г.

▲ На снимката ясно личи разликата - третираните срещу гъботворката гори от държавния горски фонд са запазили зеленината (на второто било), и обезлистването на дърветата от общинския горски фонд - на преден план

Отблизо всяко, оставено без пръскане, гъбово дърво изглежда така ▶

в Община Несебър. Не са изпълнени дадените указания и общинските гори са масово обезлистени - от 70 % за смесените широколистни до 100 % за гъбовите насаждения.

„Пресилено ще е да кажем - казва зам.-директорът на ДАС „Несебър“ инж. Симеон Новоселски, - че в площите, където не е водена борба с досадната гъсеница, гората напълно ще загине. Но правилното прогнозиране на развитието на популацията на гъботворката, последвано от качествено извършена авиобиологична борба, осигурява положителни резултати в няколко направления. Предпазните от обезлистване насаждения значително по-лесно понасят последващите неблагоприятни условия - мраз, суша, нови нападения от вредители. След пълно обезлистване растенията са силно стресирани, след вторичното те ще бъдат и тотално нападнати от брашнестата мана и други болести и вредители и ако това се повтори неколкостранно, в следващите години може да настъпи масово съхнене. Превотвръщането на обезлистването позволява на гората да постигне почти в пълен обем прирастът си от дървесна маса - около 1 м³/ха³ за гори като нашите. Освен това предпазените гори запазват своя типичен зелен крайморски ландшафт с характерния микроклимат. Гората продължава да функционира като гора. Обратно - обезлистването води до загубата на целия прираст и намален обем през следващите 1-2 години. Или за засегнатата площ например от 6000 ха тази загуба възлиза на 6000 м³, а ако прибавим и масата на загиналите стъбла от дървостоя, цифрата става доста внушителна“.

Стигахме и до още един важен момент. Туристите са временна публика, те никакво понятие нямат, а не е и нужно да имат, от това, че горите в техния курорт имат различни собственици. Но под гнева на хората, които живеят тук, попадат „горските“ от държавното предприятие. Как се обират дуфтовете на общественото възмущение отлично знае директорът на ДАС „Несебър“, знае горският на Свети Влас. Всъщност сигнал от жител на Свети Влас до Изпълнителната агенция по горите предизвиква идването на комисията. Най-вероятно хората, които видяха обезлистването на горите край своите населени места, обвиняват държав-

ната горска власт от незнание към кого да се обърнат. Имаше и такива, които „съветваха“ инж. Иван Степанов ДАС „Несебър“ да не пръска, щом такава богата Община като Несебър не го прави.

„Радвам се, че не ги послушах - казва директорът. - Удовлетворен съм, че по цялата верига на държавното управление на горите - от горския надзорател до централното горско ведомство, при решаването на този проблем нямаме пропуск, дори сме напръскали и една „линия“ от крайпътните насаждения извън държавния фонд. Особено искам да отбележа професи-

оналната работа на Лесозащитната станция - Варна. Ние сме чисти пред закона и най-вече пред лесовъдската си съвест. Но това не ме успокоява, защото гората на България е една.“

В този казус има и друга страна - Общината. Ние ще публикуваме становище на Община Несебър, ако тя смята за необходимо да се включи. Засега обаче решението ѝ да не изпълни предписанията на оторизирания държавен орган - Лесозащитна станция, не може да се нарече нито правилно, нито законосъобразно. Вярно е, че плурализъм е понятие, което буквално предполага право на избор. Но плурализъмът в собствеността на горите не може да води до НЕЛЕСОВЪДСКИ решения за гората на страната.

Какво ще стане обаче, ако това явление от прецедент се превърне в масова практика? И на какви санкции подлежи собственик на негържавни гори, когато поради нежелание или по финансови причини не изпълни законовите разпоредби?

С този въпрос се обърнахме към специалист - директор на Лесозащитната станция - София, доц. Янчо Найденов, който същевременно участва в Работната група за новата наредба по лесозащита.

„Не е достатъчно - сподели той - само да се подчертае в нормативните документи: чл. 2 (5), че предписанията на органите по ал. 2, 3 и 4 (това са ИАГ, РДГ и ЛЗС) за защита на горите от болести, вредители и други повреди са ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ за държавните предприятия по чл. 133 от Закона за горите, за общините, учебно-опитните горски стопанства и другите собственици на горски територии. Както в Закона за горите, така и в Закона за защита на растенията трябва да фигурират НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ за неизпълнение на дадените указания. А такива разпоредби засега липсват. Дали творците на Закона за горите са били убедени, че съзнанието на собствениците на гори - частни или общински, е достатъчно високо и те възприемат горите като общочовешко благо и гаранция за бъдещето на човечеството?“

Както виждаме - макар че проблемът е един, темата остава отворена.

Светлана БЪНЗАРОВА